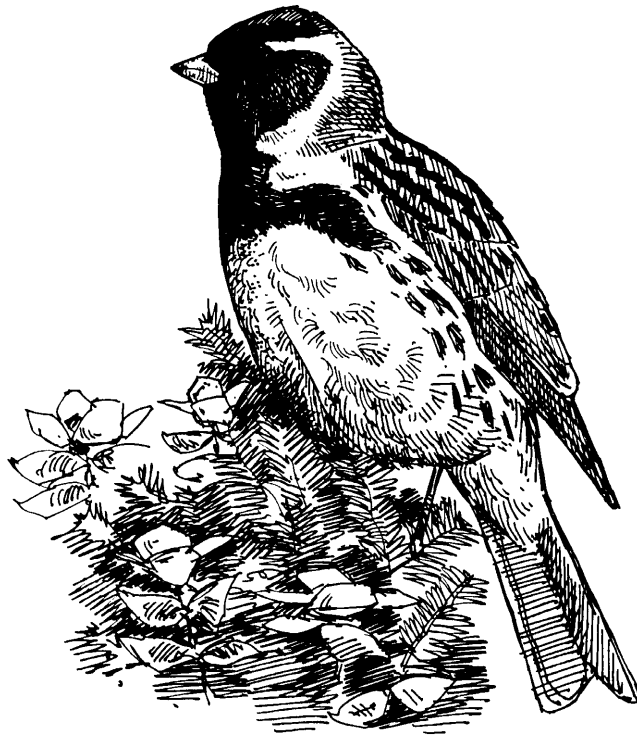

Årsmelding 2020

for

Norsk Ornitologisk Forening

Sekretariat og organisasjon

NOFs sekretariat har i 2020 hatt følgende sammensetning: Kjetil Aadne Solbakken (generalsekretær), Ingar Jostein Øien (fagsjef), Martin Eggen (naturvernrådgiver), Frode Falkenberg (rådgiver), Oddvar Heggøy (førstekonsulent), Magne Myklebust (informasjonskonsulent), Faris Omerovic (rådgiver), Morten Ree (organisasjonskonsulent), Jan Erik Røer (seniorrådgiver, deltid), Paul Shimmings (førstekonsulent), Andreas Winnem (rådgiver) og Tomas Aarvak (rådgiver). Dette utgjorde 11 årsverk. I tillegg kommer en del kortere engasjementer i prosjektvirksomheten.

NOF har fylkesavdelinger i alle fylker. Antall lokallag er 51. NOFs gjeldende strategi for perioden 2019–2024 ble vedtatt på årsmøtet i 2019. NOF har et prinsippprogram som angir overordnede retningslinjer for hele organisasjonen innenfor flere temaer. Dette ble revidert i 2017. NOF er medlem i BirdLife International, som er verdens største partnerskap av grasrotbaserte naturvernorganisasjoner. NOF samarbeider med en rekke andre foreninger gjennom medlemskap i Sabima samt Forum for Natur og Friluftsliv.

Sentralstyret

Etter årsmøtet i 2020 har Michael Fredriksen vært styreleder og Eli Maria Stenklev nestleder. Merete Wiken Dees, Dag Gjerstad, Per Stensland og Anne Sørensen og Thorbjørn Aakre har vært styremedlemmer. Styret hadde seks møter og behandlet 26 saker i løpet av året.

Medlemsutvikling

NOF hadde totalt 11 772 medlemmer i 2020, noe som er en økning på 883 medlemmer (8 %) fra 2019. 62 % er menn og 38 % er kvinner.

Tidsskrifter

NOF gir ut fire tidsskrifter. Hovedtidsskriftet **Vår Fuglefauna** kom regelmessig ut med kvartalsvise numre, og i dette bladet settes det fokus på foreningens naturvernarbeid, populærvitenskapelige artikler om fugler samt arbeidet i de ulike ledd av organisasjonen. Bladet har de tre siste årene vært gjennom en fornyelse med tanke på innhold, og inneholder en del nye spalter. Bladet hadde 5254 lesere mot slutten av 2020. **Fuglevennen** kom ut med to numre i 2020. Dette bladet er innfallsporten til fugleinteressen, og er å betrakte som vårt rekrutteringstidsskrift. Her legges det vekt på fugleføring, fuglekasser og hverdagslige opplevelser med fugler i nærmiljøet som passer for folk flest. Bladet hadde 4406 lesere mot slutten av 2020. Fagtidsskriftet **Ornis Norvegica** er utelukkende nettbasert, og publiserte i løpet av året fire artikler på til sammen 31 sider. Årboken **Fugleåret** er en omfattende oppsummering av interessante, kvalitetssikrede fugleobservasjoner fra det aktuelle året. Fugleåret 2018 ble utgitt i 2020, og årboken hadde ved årets utløp 1428 lesere. NOFs fylkesavdelinger utgir til sammen 14 lokaltidsskrifter. Av disse hadde 13 utgivelser på papir eller nett i 2020.

Internett og sosiale medier

I 2020 ble det publisert totalt 238 nyhetssaker på *birdlife.no*, derav 114 som ble vist på forsiden. Fordeling av nyhetssaker på fylkeslagsidene var som følger: Aust-Agder (29), Nordland (26), Hordaland (13), Finnmark (12), Vest-Agder (8), Buskerud (7), Trøndelag (6), Østfold (5), Oppland (4), Rogaland (4), Oslo og Akershus (3), Telemark (2), Vestfold (1), Hedmark (1) og Sogn og Fjordane (1). Fylkene Møre og Romsdal, Troms og Svalbard (LOFF)

har ikke hatt noen aktivitet på sine respektive nettsider på *birdlife.no* i 2020. NOF OA, NOF MR og LOFF bruker egne nettsideløsninger, og statistikk for dette er ikke inkludert her.

Bruken av *birdlife.no* var meget god i 2020, med en svak økning i forhold til 2018. 640 000 sideoppslag ble gjort. Tilsvarende tall for *fuglevern.no* var 1 240 000 sideoppslag. Det var en økning på ca. 15 % sammenlignet med 2019. Hagefugltellingen i slutten av januar medførte naturlig nok stor aktivitet på siden, der søndag 26. januar skiller seg ut med hele 110 000 sideoppslag. Det kom inn rapporter fra hele 9060 hager under tellingen i månedsskiftet januar/februar 2020.

Sosiale medier er effektive formidlingskanaler for informasjon fra NOF. Per 31. desember 2020 hadde vi 36 780 følgere på Facebook (www.facebook.com/fuglevern), som er et tilfang på 7 535 tilhengere i løpet av 2020. På Twitter (www.twitter.com/fuglevern) var det 2 696 følgere 31. desember 2020, hvilket er en økning på 329 følgere i løpet av året. Vi var også aktive på Instagram (<https://www.instagram.com/fuglevern/>). 9 985 personer følger NOF på Instagram. Det er 3 500 flere følgere enn på samme tid i 2019. Vårt nyhetsbrev (<http://www.birdlife.no/nyheter/varsling/>) gikk ut til 4913 personer per 31.12.2020, hvilket er 703 personer flere enn året før.

Økonomi

Det reviderte årsregnskapet til NOF viser et overskudd på kr 588 390. Totalomsetningen for året ble kr 24 586 875. Fordelingen er ca. 12,3 millioner på organisasjonsdrift og ca. 11,8 millioner på prosjektvirksomheten. Driftsstøtten fra Miljødirektoratet utgjorde kr 2 233 000. NOF har for tiden god likviditet, og egenkapitalen er ved årsskiftet kr 12 457 853. Foreningen hadde ved utgangen av 2020 en bankbeholdning på kr 23 695 867. Av dette er kr 9 546 748 bundne midler knyttet til prosjektvirksomheten.

Årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret 2020

Fond / Årstall	Status per 1.1.2020	Disposisjoner 2020	Status per 31.12.2020
Disposisjonsfond	11 869 463	588 390	12 457 853

NOFs egenkapital er i sin helhet plassert i et disposisjonsfond. Årsoppgjørdisposisjonene legges frem for årsmøtet i 2021 for godkjenning.

Fond

NOFs fond bestyres av et fondsstyre, som er utnevnt av sentralstyret. For 2020 har fondsstyret bestått av Svein Karlsen (leder), Jostein Sandvik, Torborg Berge, Torgeir Nygård og Peter Sjolte Ranke (sekretær). Hvert fond har egne statutter, hvor den generelle regelen er at maksimalt 80 % av årets rente skal fordeles til prioriterte søknader. Unntaket er Stiftelsen Oddmund Aune og Erling Bjørgums minnefond hvor det er godkjent en endring i statuttene som gjør at hele fondets kapital er frigjort. NOFs fondsregnskap inngår ikke i årsregnskapet for foreningen. Status for fondene per 31.12.2020 er følgende:

Norsk Fuglevernfond: Formål å fremme ornitologisk forskning innen fuglevern ved utdeling av årlige stipender. Innestående kr 566 728.

Snøuglefondet: Underlagt Norsk Fuglevernfonds statutter, i tillegg til egen avtale om disponering. Gjelder prosjekter på norskhekkende dagrovfugler og ugler og i særdeleshet snøugle. Innestående kr 1 470 543.

Stiftelsen Oddmund Aune og Erling Bjørgums minnefond: Formål å fremme ornitologisk forskning med spesiell vekt på trekkfugler. Utdeling av årlige stipendier. Innestående kr 221 687.

Svein Haftorns fond: Fondets formål er, i Svein Haftorns ånd, å øke barn og ungdommers interesse for norsk fuglefauna. Innestående kr 396 707.

Jon Suuls Legat: Dette er et fond som har til formål å støtte ideell virksomhet innen norsk natur- og kulturvernarbeid rettet mot sjøfugl, i særdeleshet ærfugl. Det vil ikke bli foretatt utbetalinger fra fondet før beholdningen er minimum kr 100 000. Innestående kr 89 103.

Totalt innestående på NOFs fond er per 31.12.2020 kr 2 744 768. Det ble delt ut kr 16 663 til prioriterte fondssøknader i 2020.

Prosjektvirksomheten

Prosjektvirksomheten i NOF har vært betydelig også i 2020. Aktiviteten er både knyttet til oppdrag fra forvaltningsmyndighetene og egne prosjekter, og ikke minst en kombinasjon av disse kategoriene, hvor NOF initierer prosjekter som vi søker støtte til gjennomføringen av hos forvaltningsmyndighetene. Flere større prosjekter er i stor grad basert på frivillig innsats fra foreningens medlemmer. Noen prosjekter inngår i nasjonal bestandsovervåking av fuglefaunaen, enten som en generell overvåking av fuglefaunaen, eller som spesifikk overvåking av enkeltarters hekke-/overvintringsbestander eller trekkregistreringer.

De fleste av disse prosjektene er langsiktige, slik at bestandsutviklingen kan følges over tid. Dette gjelder blant annet datainnsamling i hekkfuglovervåkingen *Terrestrisk overvåking av fuglebestandene (TOV-E)*, som overvåker hekkebestanden i standardiserte geografiske ruter for en rekke norske fuglearter. Prosjektet har siden 2012 omfattet ruter i alle landets fylker. Ved NOFs fuglestasjoner på Lista og Jomfruland følges bestandsutviklingen for en rekke fuglearter under vår- og høsttrekket ved tellinger samt ved standardisert fangst og ringmerking, som også inngår som en del av miljømyndighetenes terrestriske miljøovervåking. Resultatene fra NOFs overvåking ved fuglestasjonene publiseres årlig i NOFs rapportserie. *Hagefugltellingen* er en årlig landsdekkende telling av hagefugler, og ble som vanlig gjennomført den siste helga i januar med stor deltakelse. I tillegg utfører NOF *Overvåking av fugler i jordbrukets kulturlandskap (3Q)* i samarbeid med Norsk institutt for Bioøkonomi (NIBIO). NOF deltar i den regionale overvåkingen av sjøfugl både i hekketiden og om vinteren som en del av *det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugler (SEAPOP)*. NOF har utarbeidet interaktive fakta-ark for alle sjøfugler som skal inngå i Miljødirektoratets nasjonale handlingsplan for sjøfugler som er under utarbeidelse. Av de artsspesifikke prosjektene gjennomfører vi nasjonal overvåking på to av de globalt truede artene vi har i Norge, *dverggås* og *stellerand*, samt *havørn* som er en ansvarsart for Norge og *åkerrikse* som er på den norske rødlista som kritisk truet. Fra og med 2016 startet vi et overvåkingsprosjekt på svarthalespove, som i likhet med dverggås er en «prioritert art» i Norge med egen forskrift. I likhet med dverggås har åkerrikse en egen nasjonal handlingsplan, og for svarthalespove er en nasjonal handlingsplan under utarbeidelse. NOF produserte i 2016–

2017 faktagrunnlaget for begge disse nasjonale handlingsplanene. For stellerand og særlig for dverggås, er prosjektene omfattende og innsatsen favner utenfor landets grenser. Blant annet har begge disse prosjektene stor aktivitet innenfor rammen av *Miljøsamarbeidet mellom Norge og Russland*. Fra 2011 pågikk et EU-prosjekt med bevaring av dverggås langs den europeiske trekkruta (LIFE+). Prosjektet ble avsluttet i 2018, og i 2020 ble en søknad om et nytt LIFE+ prosjekt innvilget. Her spiller NOF en viktig rolle. NOF og HOS (BirdLife-partner i Hellas) har en bilateral samarbeidsavtale for bevaring av dverggåsa i de viktigste overvintringsområdene for den fennoskandiske bestanden i Hellas. Fra og med 2016 deltar NOFs dverggåsprosjekt også i det internasjonale forsknings- og forvaltningsprogrammet SUSTAIN, hvor både Klima- og miljødepartementet samt Miljødirektoratet også deltar. I 2020 har vi overvåket horndykker i utvalgte områder i Nordland. Dette er en rødlisteart som det er viktig å følge bestandsutviklingen til. I 2018 startet vi et overvåkingsprosjekt på rødlistearten dobbeltbekkasin i Hardangervidda-området. Dette arbeidet fortsatte i perioden 2019–2021.

Etter at NOFs femårige nasjonale kartlegging av *hubro* ble avsluttet i 2012, ble dette prosjektet avløst av et løpende overvåkingsprosjekt for arten i utvalgte områder i Norge. I 2013 ble dette utvidet til å omfatte fire overvåkingsområder. Arbeidet har også inkludert kartlegging av habitatbruk vha. satellitt-telemetri og GPS-teknologi. Fra 2015 har vi i tillegg foretatt genetiske undersøkelser av både unger og voksne på samtlige registrerte reir i overvåkingsområdene. Dette gjøres i samarbeid med NINA. Et omfattende arbeid med å kartlegge dietten hos *hubro* i Midt-Norge ble innlemmet i NOFs prosjektportefølje i 2013. Dette er videreført i perioden 2014–2021, og i løpet av 2016–2018 ble deler av resultatene publisert, mens det i 2019–2020 har blitt arbeidet med sluttpublisering av hele materialet. I 2016 startet vi opp et arbeid med C14-datering av byttedyr på *hubroens* hekkeplasser som fortsatt pågår. Videre overvåker vi *taigasædgås* og *tundrasædgås*. Sædgås ble splittet i to arter i Norge fra og med desember. Dette arbeidet har fokus både på kartlegging av hekkeområder, studier av trekk og overvintringsforhold vha. satellittsendere og halsringmerking, samt genetiske/morfologiske analyser. *Taigasædgås* er i tilbakegang på global basis, og det er nå en internasjonal handlingsplan under utarbeidelse, hvor NOFs prosjekt har vært en sentral bidragsyter. Fra og med 2015 arbeider NOF også aktivt med kartlegging og overvåking av bestander av gjess som utgjør forvaltningsmessige utfordringer både på regionalt og nasjonalt nivå på grunn av beiteskadeproblematikk. Dette gjelder *hvitkinngås*, *kortnebbgås* og *grågås*.

NOF har også regionale overvåkingsprosjekter på *vandrefalk*, *jaktfalk* og *hønsehauk*. Sammen med NINA og Agder naturmuseum, har NOF et prosjekt som omfatter kartlegging av hekkeøkologi, bestandsforhold, vandringsmønster og habitatvalg hos *snøugle*. Det har blitt påsatt satellittsendere på 22 *snøugler*, og disse gir viktig informasjon om artens vandringer. NOF er involvert i et genetikkstudium på *snøugle* i samarbeid med NINA, og dette har siden 2014 gitt interessante resultater. Prosjektet omfatter også samarbeid og direkte innsats i Russland (som del av *Miljøsamarbeidet mellom Norge og Russland*) og Canada ettersom prosjektet søker å avdekke bestandsforhold og vandringer i en global sammenheng. Prosjektet har initiert og leder den internasjonale arbeidsgruppen for *snøugle* (*International Snowy Owl Working Group – ISOWG*), og i 2017 førte arbeidsgruppens arbeid til at *snøuglas* status på IUCNs rødliste ble oppgradert. I 2020 var det norske *snøugle*prosjektet arrangør av det femte ISOWG-møtet som ble lagt til Pasvik i Finnmark. Prosjektets arbeid har blant annet ført til at *snøugle* ble en prioritert art i *Conservation of*

Arctic Flora and Fauna (CAFF) sitt initiativ AMBI (*Arctic Migratory Birds Initiative* som skal sikre bedre bevaring av fuglearter som hekker i Arktis). Andre arter som er sentrale i dette initiativet er dverggås og lappspove. NOFs prosjektarbeid på alle disse tre artene gjør at NOFs fagavdeling har en spesiell rådgivende rolle for CAFF i AMBI-sammenheng. Vi kartlegger også trekkrutene og bevegelser hos *fiskeørn*, *fjellvåk*, *lappugle*, *boltit* og *lappspove* vha. miniatyr satellittsendere og lysfølsomme dataloggere. Fra 2014 startet vi opp med kartlegging og overvåking av *kongeørn* som inngår i Miljødirektoratet sitt «Rovdata-prosjekt». I tillegg gjennomfører NOF feltregistreringer av *kongeørn* i Rødsjø beitedistrikt i forbindelse med kartlegging av *kongeørnskader* på bufe på oppdrag fra Statens naturoppsyn. NOFs fagavdeling har publisert flere notater om *kongeørnskader* på bufe og rein i Norge, samt laget kunnskapsstatus for *kongeørn* som er et viktig grunnlagsdokument for Miljødirektoratets forvaltning av arten i Norge.

I 2015 fullførte NOF første del av arbeidet med å revidere *statusen for norske IBA-områder*. Dette er et todelt prosjekt, hvor første del går ut på å oppdatere status for alle terrestriske og eksisterende IBA-er, mens identifisering av marine IBA-er vil komme i et oppfølgingsprosjekt. En full gjennomgang og oppdatering av de terrestriske og eksisterende IBA-er i Norge ble publisert i 2015. I løpet av 2018 har NOF fått på plass et omfattende nettverk av IBA-voktere for hvert enkelt IBA, og dette nettverket har ansvar for oppdatering av områdets status og rapportere hvis IBA-et er truet av inngrep.

I 2020 avsluttet NOFs fagavdeling et større arbeid med innsamling, kvalitetssikring og systematisering av hekkedata for alle norske hekkfugler som sammen med data fra alle andre europeiske land ble publisert i det andre store europeiske hekkeatlas for fugler (EBBA2) i slutten av 2020. NOFs fagavdeling hadde også ansvaret for gjennomføring av en landsdekkende kartlegging av Årets fugl lappspurv i 2020. Arbeidet er sammenstilt og publisert i *Vår Fuglefauna* i 2020. Fra og med 2020 startet vi opp en overvåking av storspove i fire representative utvalgte regioner i Norge som en oppfølging av at arten var Årets fugl i 2019.

I løpet av 2017–2020 har NOF gjennomført omfattende registreringer og skjøtselstiltak i verneområder i Midt-Norge, og vi har kartlagt generell fuglefauna i en rekke områder i ulike fylker ifm. arealplansaker eller som grunnlag for verneforslag. I 2020 produserte NOFs fagavdeling ni rapporter i NOFs rapportserie og 23 NOF-notater. Rapportene i rapportserien er tilgjengelig på NOFs internettsider. NOFs fagavdeling produserer også årlig både populærvitenskapelige og vitenskapelige artikler fra prosjektarbeidet. I 2020 ble flere vitenskapelige artikler publisert med medvirkning fra NOFs fagavdeling. Også gjennom NOFs fylkesavdelinger og lokallag er det et stort mangfold av lokale og regionale prosjekter rettet mot arter og/eller lokaliteter. Resultatene fra disse publiseres gjerne i våre fylkesvise tidsskrifter, NOFs medlemstidsskrift *Vår Fuglefauna* eller i NOFs fagtidsskrift *Ornis Norvegica*.

Lista Fuglestasjon

Lista Fuglestasjon gjennomførte i 2020 sin 31. sesong med overvåking av fugletrekket i området ved Lista Fyr. NOF har vært ansvarlig for driften siden 2015. Overvåking foregikk som vanlig fra 15. mars–10. juni og 15. juli–15. november med standardisert nettfangst og trekkteillinger. Arbeidet er gjennomført med støtte fra Miljødirektoratet.

Aïda López García har vært ansatt som stasjonsleder. Rubén Piculo har vært ansvarlig for gjennomføringen av feltarbeidet både vår og høst. Færre frivillige var tilgjengelige i 2020 pga. koronasituasjonen. To frivillige fra Tyskland og Hellas fikk opplæring og bidro i arbeidet i lange perioder. En årsrapport fra resultater fra arbeidet 1990–2020 ble publisert i desember 2020. Av resultater kan nevnes at tallene i den standardiserte vår- og høstfangsten på Lista Fuglestasjon var hhv. 19 % og 11 % lavere enn gjennomsnittet.

Med bakgrunn i den økte bevisstheten rundt klimaendringer, presenterte vi i rapporten for 2020 en indeks som viste forandringene i vårfuglenes ankomst for 30 utvalgte trekkfuglearter fanget opp i overvåkingen ved fuglestasjonene på Jomfruland og Lista i perioden 1990–2020. Den samlede fenologiindeksen viser at disse ankom 3,7 dager tidligere i 2020 enn i 1990. Dette tilsvarer 1,2 dager pr. tiår.

Fuglestasjonen gjennomførte siste helg i august en fuglefestival i likhet med de foregående år med god deltakelse. Stasjonen har arrangert et ringmerkingskurs i 2020, og vært ansvarlig for ringmerkingen i Slevdalsvann på høsten. I tillegg har stasjonen vært involvert i driften av prosjektet *Besøkscenter Våtmark Lista – Lista Fyr*, der Jan Erik Røer har vært NOFs representant som nestleder i styret for Lista Fyr AS. Selskapet, eid av Farsund kommune, har blant annet ansvar for tilbudet til publikum ved Lista Fyr.

Materialet fra stasjonen har blitt brukt i en vitenskapelig artikkel i 2020: “Mitochondrial DNA in *Ixodus ricinus* (Acari: Ixodidae) on birds reflects ticks’ transportation routes to Lista, Norway” publisert i *Ticks and Tick-borne Diseases*.

Naturvernarbeid

NOFs sekretariat samarbeider med våre fylkesavdelinger, lokallag og ressurspersoner om innspill i lokale/regionale og nasjonale høringsprosesser. NOF har alltid hatt som et hovedmål å bidra med økt kunnskap om natur og naturmangfold, og har gjennom medlemsmassen og organisasjon vært en betydningsfull leverandør av kunnskap om tilstanden i norsk natur. Fylkesavdelingene våre er medlem i de fylkesvise *Forum for natur og friluftsliv*, og gir innspill til naturvernsaker der. NOF har også en naturvernrådgiver som jobber med naturvernarbeid og kommunikasjon/utadrettet virksomhet.

NOF har hatt et tett samarbeid med mange andre organisasjoner i 2020. Fugler er viktige indikatorarter og berører mange saksfelt. Vår ornitologiske spisskompetanse er derfor ettertraktet, og kan i mange tilfeller være av avgjørende betydning for standpunkt i ulike saker. Vi ser at også andre aktører slutter seg til våre synspunkter.

Koronapandemien i 2020 påvirket arbeidet både positivt og negativt. Utstrakt bruk av digitale plattformer gjorde møtevirksomhet enklere, også med personer (f.eks. tillitsvalgte i NOF) som tidligere i liten grad var kjent med slike løsninger. Samtidig var reisevirksomheten minimal. I 2020 har det vært spesielt mange innspillsmøter (alle digitale) der vi har deltatt, bl.a. nytt konsesjonssystem for vindkraft og rammeverket for en ny internasjonal naturavtale.

Forvaltningen av kongeørn og rovvilt

NOF er fast medlem av *Kontaktutvalget for rovviltforvaltningen*. NOF har også utnevnt Alv Ottar Folkestad som kongeørnexpert. Han er talsperson og kontaktpunkt for NOF i saker som omhandler kongeørn. Oppfølging av kongeørn har tatt ekstra tid de siste årene som

følge av press for endret forvaltning, med etablering av forsøksprosjekter i Trøndelag og Troms. Vi har ellers arbeidet for god forvaltning av ørnene våre på mange fronter. NOF har også i 2020 fulgt opp vår klage til Bernkonvensjonen. Vårt mål har vært å forbedre utformingen av paragrafen om nødverge ved angrep av rovvilt i naturmangfoldloven, og bringe den i overensstemmelse med konvensjonens krav. Etter vedtatte endringer i naturmangfoldloven i 2020 er saken nå avsluttet fra Bern-konvensjonens side. Vi driver også et omfattende kommunikasjonsarbeid rundt havørn og andre rovfuglers plass i økosystemene og deres faktiske påvirkning på andre bestander og tamdyr. Anmeldelse ble levert etter at en havørn i Nordland ble observert med fotsaks (revesaks). Hubro er en art som ofte blir skadelidende i ulike arealinngrep, og vi har jobbet med å hindre utbygging og ødeleggelse av flere lokaliteter for arten.

Utsetting av fasan og rapphøns fra oppdrett

Sammen med NOAH sendte NOF klage til Sivilombudsmannen på det vi mente var brudd på saksbehandlingsregler og lovverk. Vi fikk medhold i at hensynet til dyrevelferd skulle tas med i en samlet vurdering, selv om forskrift om fremmede organismer er hjemlet i naturmangfoldloven. Dette kan potensielt ha stor betydning for fremtidige behandlinger av søknader om utsetting.

Samarbeid om strandrydding

NOF sitter i prosjektgruppa Før fuglene kommer i regi av Hold Norge Rent. Her koordineres arbeidet med ryddeprosjekt i naturreservat med ferdselsforbud og andre viktige fugleområder. Flytting av Strandryddeuka og ryddeåret generelt ble i 2020 planlagt, og skal starte opp i 2021. Dette for å ta større hensyn til hekkende fugler. NOF er også representert i styringsgruppa i Rydd Norge Trøndelag.

Vindkraft

Kampene mot eldre konsesjonssaker har vært mange i 2020. Bygging av vindkraft på Andmyra i Nordland ble stanset, mens utbygging på den etter hvert så berømte Haramsøya på Mørkysten ble startet opp. Skjebnen til Havsul I på Mørkysten ligger inne til endelig avgjørelse hos Olje- og energidirektoratet, mens det ser ut til at utbyggingen av Skorveheia utenfor Flekkefjord blir stoppet i siste liten. Felles for alle disse prosjektene er at de berører umistelige naturverdier, og at NOF har prioritert dem i 2020.

Stortinget påla sommeren 2020 regjeringen å gå gjennom alle gitte vindkraftkonsesjoner og trekke tilbake konsesjoner som er gitt på ugyldig grunnlag. NOF og flere andre naturvernorganisasjoner er kritiske til måten gjennomgangen blir gjort på, og ba om at konsesjonen for Bremangerlandet vindkraftverk ble trukket tilbake. NOF og seks andre natur- og friluftslivsorganisasjoner har fått utført en juridisk vurdering av Bremangerlandet. Advokaten fant at konsesjonen til Bremangerlandet bryter med lovverket på flere punkt. Solide innspill er også levert for å vise at både Havsul I og Haramsøya ikke burde bli realisert etter Stortingets instruks.

Arbeidet mot Davvi vindkraft i Finnmark har fortsatt også i 2020. Vi har inngått avtale med Naturvernforbundet om oppfølgende kartlegginger i området, og har dessuten utarbeidet et notat om nåværende kjente naturverdier. Sammen med WWF i Norge og Finland har NOF krevd at det planlagte Davvi vindkraftverk i Finnmark ikke bygges.

Stortingsmeldingen for vindkraft på land var på høring i Stortinget i 2020, og åtte natur- og friluftsansjoner bad om en rekke innstramminger i meldingen. NOF sendte også et separat innspill, med klare anbefalinger som kan bidra til at naturen sikres på en bedre måte.

Oppfølging av jordbruksrapport

Bakkehekkende arter er blant fugleartene med størst bestandsnedgang de siste tiårene. For å forsøke å snu denne utviklingen, ba Klima- og miljødepartementet (KLD) Miljødirektoratet om å få utredet aktuelle påvirkningsfaktorer og mulige tiltak for å bedre situasjonen nettopp for bakkehekkende fugler i jordbrukslandskapet. Den faglige vurderingen ble gjennomført av NOF, og resultatene publisert i rapporten «Tiltak for bakkehekkende fugler i jordbrukslandskapet». I 2020 har vi jobbet med å gjøre innholdet kjent i media og overfor andre organisasjoner som Sabima og Bondelaget, samt Miljødirektoratet og KLD. En avtale om videre samarbeid om kommunikasjon er gjort med Bondelaget.

Oppdrag Fuglekasse

I 2018 startet NOF, Naturvernforbundet og Miljøagentene prosjektet Oppdrag fuglekasse, med økonomisk støtte fra Sparebankstiftelsen DNB. Alle lokallag kan søke om midler til å arrangere fuglekasseverksteder som er åpne for alle, og det er en av bærebjelkene i prosjektet. Oppdrag fuglekasse har vært veldig populært blant lokallagene til alle de tre organisasjonene, skapt mye aktivitet, og svært mange nye hjem for fuglene. Rapportene fra lokallag i hele landet forteller at de har samlet rundt 10 000 deltagere som har snekret mer enn 6 000 fuglekasser! Vi har hatt arrangementer gjennom hele året i hele Norge – fra Alta til Kragerø, fra Veitvet til Askøy. I tillegg ser vi stor aktivitet på sosiale medier, særlig i Facebook-gruppa, hvor det er over 3 000 medlemmer og stor aktivitet med jevnlig poster. Vi har fått nye midler til å fortsette ut 2022, og jobber med sponsorer.

Forvaltningsplaner for naturen

Regjeringen jobber med forvaltningsplaner for naturen, noe NOF tidligere har gitt innspill på. Høsten 2020 deltok vi på innspillsmøte om et pilotprosjekt på våtmark, med påfølgende skriftlig innspill. Resultatet skal bli en naturstrategi for våtmark.

Krav om bedre tiltak for truet natur

NOF har i ulike sammenhenger og ved ulike anledninger tatt opp det vi mener er en manglende oppfølging av beskyttelsestiltak for truede fuglearter i Norge. Sen vinter 2020 bad vi den nye klima- og miljøministeren Sveinung Rotevatn ta noen overordnede grep i saker vi mener har blitt neglisjert, og løftet da frem behovet for mer IBA-vern og nye handlingsplaner for truede arter. Vi har også hatt videomøte med ministeren med disse temaene på agendaen.

Forstyrrelser fra motorisert ferdsel og annet

Regjeringen foreslo i 2020 lovendringer som vil føre til en ytterligere økning av motorferdsel i utmark. Sett i sammenheng med tidligere liberalisering er det grunn til bekymring for samlet virkning av alle lov- og forskriftsendringer. For fuglelivet er det også uheldig med økte muligheter for bruk av elektriske båtmotorer i små vann. Til tross for innspill både i høring og direkte kommunikasjon med energi- og miljøkomiteens ble endringene vedtatt, dog ikke uten debatt.

Jakt og felling

En ny viltforskrift, som blant annet skal regulere skadefelling av fugler og dyr, trådte i kraft 1. april 2020. NOF reagerte på utkastet til skadefellingsregime under høringen i 2019, men det endelige resultatet har flere forbedringer sammenlignet med tidligere forskrift. Arbeidet synes derfor å ha båret frukter, og vi har fått en forskrift med en del konkrete forbedringer. Regjeringen jobber også med å endre viltloven. Viltloven har gjennom mange tiår vært sentral i norsk naturforvaltning, men mange viktige paragrafer er flyttet til naturmangfoldloven. NOF har deltatt på innspillmøter og levert skriftlig innspill.

Myr og våtmark

Den 11. april 2020 ble jordloven endret for slik å legge til rette for endringen i forskrift om nydyrking. Den 2. juni fikk vi en oppdatert forskrift, med et generelt forbud mot nydyrking av myr. NOF har jobbet for dette lenge, og har i 2020 også sendt klager på dispensasjoner fra forbudet. Myr stod også sentralt i Naturvernforbundet og NOFs arbeid mot DNT Gudbrandsdalen sine planer om «Dronningsetra, oppkalt etter dronning Sonja. Her vant vi frem etter mange runder. Helt sør i landet er nå en høyst reell fare for at mye av det som er igjen av verdifulle naturområder på Lista vil gå tapt. Lista var i 2020 en aktuell kandidat til å få etablert en stor og arealkrevende batterifabrikk, i regi av Morrow Batteries. NOF engasjerte seg mot med flere innfallsvinkler, også gjennom kontakt med investorer. Batterifabrikken ble til slutt lagt til Arendal, men området er fortsatt regulert til næring. I Trøndelag har NOF tatt en ledende rolle i en drakamp for å bevare brakkvannsdelta ved Ørin Nord i Verdal avsatt til industri. På ulike fronter har vi sammen med andre naturvernorganisasjoner bedt om at arealene ikke skal fylles ut. Vi har også levert argumentasjon til Statsforvalteren i Troms og Finnmark, og bedt dem ikke innvilge dispensasjon til inngrep i Tanamunningen naturreservat og Ramsar-område. I forbindelse med ny reguleringsplan så ønsker Nye Veier AS å fylle ut et areal på 50 000 kvadratmeter i brakkvannsbassenget ved Stjørdalselvas utløp. Budskapet fra NOF har vært klart: Vi har ikke råd til å tape mer våtmark, og her er det internasjonale verneverdier!

Loverk knyttet til arealdisponeringer

Høsten 2020 hadde regjeringen to viktige høringer knyttet til plan- og bygningsloven. NOF leverte innspill på forslaget om å gjøre det enklere å dispensere fra overordnede arealplaner, og på regjeringens forslag til differensiert strandsoneforvaltning.

Oppdrett og handlingsplan for sjøfugl

Sklinna i Leka kommune i Trøndelag er Midt-Norges største sjøfuglkoloni. Leka kommune sa i september 2020 nei til etablering av oppdrettsindustri i dette området etter innspill fra bl.a. NOF. NOF har også sendt bekymringsbrev til Nærings- og fiskeridepartementet om høsting av leppefisk. Leppesfisk har blitt ett av oppdrettsnæringens våpen mot lakselus, og det foregår derfor en omfattende fangst av disse, noe som kan gå ut over næringsgrunnlaget for sjøfugler. Handlingsplanen for sjøfugler ble vedtatt laget i 2016, men er enda ikke kommet. NOF har purret på arbeidet, og samtidig levert et omfattende innspill om forventningene. I 2020 bad vi også om at Miljødirektoratet stoppet jakta på ærfugl, også pga. omfattende funn av døde og avmagrede ærfugler på Østlandet. Den største kolonien av rødnebbterne i Nordland som NOF kjenner til ligger på havna i Andenes i Andøy kommune. I 2020 medførte anleggsarbeid i området at mange reir har gått tapt. NOF anmeldte forholdet, og i dialog med kommunen planla vi for en hekkesesong uten anleggstrafikk i 2021. Også i 2020 ble det

drevet en del kommunikasjonsarbeid rundt måkers hekketid, bl.a. ble det skrevet en mye delt kronikk.

Rapportsystemet for fugler

NOF administrerer innholdet av fugleobservasjoner i *artsobservasjoner.no*, og har ansvar for brukerstøtte til generelle og administrative brukere. Administrasjonen som NOF gjennom en avtale med Artsdatabanken skal gjennomføre, innebærer validering av truede arter som omfattes av den norske rødlisten av 2015. Truede arter som ble spesielt nøye fulgt opp i Artsobservasjoner i 2020 var bl.a. storspove, dverggås, åkerrikse, vipe, hubro, snøugle, fiskeørn og jaktfalk. I tillegg var det et spesielt fokus på «Årets fugl 2020», som var lappspurv. NOF validerer observasjoner fortløpende gjennom året, og i løpet av 2020 ble mer enn 44 000 observasjoner fra rapportåret blitt ferdig validert. Av disse var 18 000 observasjoner av rødlistede arter (fra kategori NT til CR). Totalt i 2020 ble nærmere 99 000 funn validert.

I perioden fra 1. januar 2020 til 31. desember 2020 ble det rapportert 1 756 789 fugleobservasjoner til Artsobservasjoner. Av disse ble 1 612 068 observasjoner gjort i 2020, mens de resterende observasjonene omfatter tidligere år. Det har aldri før blitt rapportert like mange fugleobservasjoner til Artsobservasjoner i løpet av ett kalenderår. Majoriteten av materialet ble rapportert av fuglekikkere på frivillig basis. NOF står nå bak mer enn 20 millioner fugleregistreringer i Artsobservasjoner, noe som utgjør mer enn 80 % av alle registreringer i databasen. Miljøforvaltningen har best tilgang til disse dataene gjennom innsynsløsningen Artskart, men det finnes også andre applikasjoner som benyttes. Materialet samlet inn gjennom NOF står nå for ca. 55 % av innholdet i Artskart. NOF er dermed, med god margin, den største leverandøren av artsdata som er tilgjengelig for miljøforvaltningen og resten av samfunnet.

Komiteer og utvalg

De fleste lokale rapport- og sjeldenhetskomiteer (LRSK) benytter *artsobservasjoner.no/fugler* til både validering av funn og som kilde og rapportgenerator til sine årsrapporter. NSKF bruker reportsystemet til behandling av saker, mens NFKF lager sine årsrapporter ved hjelp av verktøyene tilgjengelige for dem. 96 personer fra landets 21 rapportområder (LRSK) og NSKF har vært involvert i å kvalitetssikre materiale i Reportsystemet for fugler.

Denne delen av vår virksomhet blir i all hovedsak gjennomført på idealistisk grunnlag av foreningens medlemmer. Det er et svært omfattende materiale som på denne måten stilles til disposisjon for de ulike ledd av naturforvaltningen her i landet (som for eksempel viltkartlegging og naturtypekartlegging), noe som er med på å sette NOF i en særstilling blant norske naturvernorganisasjoner.

Norsk Sjeldenhetskomité for Fugl (NSKF) har i 2020 bestått av Tor Audun Olsen (sekretær), Thorstein Holtskog, Sindre Molværsmyr, Klaus Maløya Torland, Bjørn Olav Tveit og Andreas Winnem. Komiteen har god fremdrift og er nå vel a jour med publiseringsplanene for Fugleåret. NSKFs årsrapport for 2018 ble publisert i «Fugleåret 2018» i august 2020.

Norsk Faunakomité for Fugl (NFKF) har i løpet av året arbeidet med utarbeidelse av rapporten «Fugler i Norge 2018». Denne ble publisert i «Fugleåret 2018» i august 2020.

Norsk navnekomité for fugl (NNKF) har i 2020 bestått av Morten Bergan (sekretær), Odd Bruce Hansen, Helge Kvam, Viggo Ree, Per Ole Syvertsen og Øivind Syvertsen. Komiteen hadde ingen fysiske møter i dette året pga. pandemien. Som alternativ resulterte dette i en mengde mailutvekslinger som naturlig nok ble noe mindre effektivt enn om komitéen skulle hatt de sedvanlige møtene.

Ca. 15 arter fikk nye navn, og disse er publisert på NOFs nettside. Det kan synes som et svært beskjedent antall, men mesteparten av arbeidet i komitéen har bestått i å hente frem og til dels diskutere gamle beredskapsnavn som automatisk blir benyttet når arter har blitt splittet, deretter slått sammen igjen og så på nytt bli splittet. Dette dreier seg om mange titalls arter. Dessuten har overgangen fra Clements til IOC ført med seg betydelig arbeid med kvalitetssikring av listene.

Eierskap og engasjement i andre virksomheter

NOF eier selskapet Natur og Fritid AS. Dette er en butikk som hovedsakelig selger biologisk litteratur og utstyr til naturinteresserte. Selskapet hadde en omsetning i 2020 på ca. 20,5 millioner kroner. NOF er representert i styret i Besøksenter Våtmark Lista. NOF eier 51 % av aksjene i Trondheimsfjorden Ramsarsenter AS. NOF er også en av stifterne av Norsk Sjøfuglsenter på Værlandet i Askvoll.

Oppsummering

NOF har hatt et høyst uvanlig, men likevel ganske godt år i 2020. Medlemsutviklingen har vært svært god. Organisasjonsarbeidet har vært sterkt preget av korona-situasjonen, og de fleste aktiviteter som skulle samle folk fysisk har ikke kunnet gjennomføres. Mye av organisasjonslivet har vært satt på vent. Foreningens arbeid med naturvernsaker og utadrettet arbeid har vært omfattende. Den økonomiske omsetningen har holdt seg høy, og aktiviteten i prosjektvirksomheten har vært stor.